

Referaten

RUBRIEK 6. Boschuishoudkunde (waaronder beheer, handel, recht, wetgeving en arbeid).

Ungarn. Versch. auteurs. Z. f. Weltfw. 3, 125—268, 1939.

In een speciale dubbele aflevering wordt een overzicht gegeven van den boschbouw in Hongarije. Deskundigen op hun gebied behandelen in een reeks korte artikelen achtereenvolgens den boschbouw van het tegenwoordige Hongarije, de Landesforstverein in dienst van het geestelijke leven in Hongarije, Natuurbescherming, de Inrichting der bosschen, opbrengsttafels, de jacht, het boschonderzoek, de boschgeschiedenis, de aan Hongarije teruggegeven boschgebieden, de boschculturaanleg, de plantensociologie, waarbij de voor Hongarije belangrijke plantenassociaties worden besproken, het boschbouwonderwijs, en het boschbeheer.

Uit deze artikelen stippen we aan dat Hongarije, dat vóór den wereldoorlog $\pm 7.400.000$ ha bosch bezat, bij den vrede van Trianon, zijn boschgebied met 84.1% zag verminderen, welk verlies nog te grooter was, omdat daarin voornamelijk de naaldhoutbosschen waren begrepen. Hongarije, met een houtexport van 70 miljoen pengö, werd daardoor plotseling een houtimporteerend land. In 1937 kreeg het echter weer een deel van zijn bosschen terug, zoodat het thans een boschbezit heeft van ruim 2 miljoen ha.

Wat den boschaanplant betreft zij erop gewezen, dat in Hongarije de particulier op zijn grond zoo maar niet boschculturen mag aanleggen. Op grond van den Bodenreformwet is men verplicht een vergunning daartoe aan te vragen bij het ministerie van Landbouw, dat beoordeelt of aan de betreffende gronden wel een boschbouwkundige bestemming kan worden gegeven. Naast dezen vrijwilligen aanleg onderscheidt bovengenoemde wet nog de obligatorische culturen, dat zijn aanplantingen, die een algemeen nut beoogen, en tot welken aanleg de grondbezitter kan worden gedwongen. Dergelijke obligatorische culturen worden aangelegd op gronden, wier productiviteit door erosie heeft geleden, op gronden waarvan bebossching wenschelijk is ter voorkoming van aardstorting, voor 't behoud van bronnen en op gronden van de Hongaarsche laagvlakte (de Alföld), die geen behoorlijke opbrengst aan landbouwproducten geven. Bovendien kan ten hoogste 10% van de uitgestrektheid der marken worden beboscht, indien grondstukken als hiervoor genoemd niet in voldoende mate voorkomen.

Gronden, die uit een dergelijk oogpunt van algemeen nut, moeten worden beboscht komen in Hongarije nog in groote uitgestrektheden voor; in de laagvlakte alleen reeds voor meer dan 4 miljoen ha. Liggen nu tusschen deze gronden, die in het bebosschingsplan zijn opgenomen, stukken, die voor landbouw kunnen worden benut, dan kan de eigenaar verzoeken, ze van beplanting uit te sluiten. Hij is dan echter verplicht ze binnen een bepaalden tijd tot bouwgrond te ontginnen. Een groot deel van de kosten der bebossching neemt de Staat op zich, en wel die van de vakkundige opstelling van het bebosschingsplan, de gratis verstrekking van plantmateriaal, vrijdom van belasting, renteloze voorschotten, en in bijzondere gevallen het verrichten van de mechanische bewerking van den bodem. Zoo zal van het eerste bebosschingsplan in de Alföld, omvattende ± 89.000 ha en 24.000 ha boomgroepen en boomrijen, waarvan de kosten op 15.6 miljoen pengö worden begroot, 10.2 miljoen pengö door den Staat worden betaald.

Op geërodeerde gronden heeft men reeds ± 8000 ha bosch aangelegd; in 't stroomgebied van de rivieren Tarna en Hangony zal men ter voorkoming van aardstortingen en overstromingen 235.000 ha moeten beboschen. Hiervan zijn 2450 ha gereed, waarbij een groot aantal aard- en waterkeeringen van gewapend beton en rijshout moesten worden gebouwd. Zeer belangrijk is ook wat in de Hongaarsche laagvlakte (de Alföld) op beboschingsgebied gebeurt. Men heeft hier een boschontginningsplan van 31.500 ha zandverstuiving, 11.450 ha arme zandgrond, 21.300 ha alcalische gronden (= Szikgrond), 11.500 ha overstromingsgebied, 10.000 ha gronden ongeschikt voor landbouw, boomgroepen, laanbeplantingen, te samen ± 110.000 ha.

Bij de keuze der houtsoorten laat men zich in hoofdzaak leiden door de studies van Dr. Pal Magyar, die een indeeling der gronden naar de bodemflora heeft gemaakt. Zoo worden de zandverstuivingen en de humusarme zandgronden in hoofdzaak met acacia beplant. Men heeft daarbij het voordeel van een korten omloop en men oogst naast het brandhout nog voldoende werkhout van goede kwaliteit. Naast dezen aanplant van acacia over 39.000 ha, plant men eik, populier, esch en naaldhout. De culturen worden zooveel mogelijk volgens de boschveldbouwmethode aangelegd (tusschengewassen zijn aardappelen en mais). De Szikgronden onderscheidt men in kalkrijke en kalkarme. Beide hebben een flinke grondbewerking noodig, waarna men de eerste bemest met gips, de laatste met koolzure kalk of schuimaarde van suikerfabrieken. Men plant er enkele iepensoorten, zomereik, en op de allerslechtste wilg, tamarisk en *Amorpha fruticosa*; de laatste drie beschouwt men als overgangshoutsoorten. Groote uitgestrektheden liggen nog buiten dit beboschingsplan, men laat ze voorloopig onbeplant, aangezien men hier niet zeker is van het slagen der cultures.

Over de jacht zij het volgende medegedeeld. Vóór den oorlog kwamen er in de bosschen van Hongarije veel herten voor, die om hun bijzonder mooie geweien bekend stonden; verder veel damherten, reeën, wilde varkens, beren, lynxen en wolven. Moufflons en steenbokken zijn ingevoerd. De eerste, ten getale van tien stuks in 1868 uit de dierentuinen van Frankfort en Brussel in de bosschen losgelaten, vermeerderden zich zoodanig, dat men er in 1904 reeds over de duizend telde, terwijl van 1878 tot 1904, 759 moufflons werden afgeschoten. Ook de steenbokken hebben zich gehandhaafd. Verder heeft men ingevoerd wisenten en wapeti's, welke laatste echter geen succes bleken te zijn, aangezien ze het mooie gewel van het Hongaarsche hert bedierven. Ze zijn daarom uitgeroeid. In 't gebergte, de Karpathen, treft men verder gemzen aan. Opmerkelijk is dat het korhoen zich geleidelijk in 't gebergte gaat terugtrekken, terwijl de auerhaan zich meer van 't gebergte naar het heuvelland tot 400 m beweegt. Een aardige verschijning in de bosschen van de laagvlakte is de wilde kalkoeën. Het hazelhoen komt betrekkelijk weinig voor. Verder is het land bijzonder rijk aan hazen, fazanten en patrijzen. De muskusrat, die in 1905 werd uitgezet, heeft zich sterk vermeerderd, zoodat er jaarlijks duizenden worden geschoten. Dank zij de goede regeling van de jacht en de goede wildverzorging, kan er in de laatste jaren veel meer worden afgeschoten dan vroeger. Zoowel levend als geschoten wild wordt veel uitgevoerd; het eerste, hoofdzakelijk haas, fazant en patrijs, ter waarde van een half millioen pengö, het laatste ter waarde van 2 à 3 millioen pengö. Zoowel aan de Universiteit te Boedapest als op de boschwachterscholen wordt onderwijs in de jacht gegeven. v. Z.

Tropische Bosbouw.

Referent : F. W. S.

RUBRIEK 5. Boschexploitatie.

Herkomst, gebruik en bestemming der voornaamste boschbijprodukten van Nederlandsch Indië. Dr. E. Meijer Drees. Tectona 12, 920—1017, 1939.

Deze studie is in hoofdzaak een samenvoeging van reeds bekende gegevens, waarbij de voornaamste bronnen worden vermeld. Opvallend is, dat het zoo moeilijk is om een juiste grens te trekken tusschen boschbijprodukten en gekweekte produkten. De schijver geeft voor de besproken voortbrengselen de volgende omschrijving: „alle plantaardige produkten „uit het oerbosch, geen hout voor bouwmetaal, brandhout of houtskool zijnde, benevens die produkten, welke oorspronkelijk binnen Nederlandsch Indië in het oerbosch werden verzameld, maar tegenwoordig „geheel of ten deele uit kultures afkomstig zijn, met dien verstande, dat „de produkten, die geheel of overwegend uit op Westersche leest geschoeide aanplantingen worden gewonnen, hierbij niet inbegrepen zijn”.

Een zeer lange definitie, die bij nadere beschouwing nog vaag blijft, want wat moet onder meer verstaan worden onder het begrip „oerbosch”. Het beste is zich niet te veel te verdiepen in de omschrijving, maar te zien naar de voortbrengselen, die behandeld worden. Er worden 11 groepen van produkten besproken, namelijk rotan, harsen, getak pertja, caoutchouc, sago, vethoudende zaden, drogerijen en specerijen, aetherische oliën, plantaardigen looistoffen, bamboe, diversen. Uit deze opsomming blijkt reeds hoe groot de verscheidenheid der voortbrengselen is en uit de beschouwingen blijkt verder, dat vele daarvan te eeniger tijd het hoofdprodukt van een bedrijf kunnen worden, terwijl andere bij de verdere ontwikkeling van boschbouw en landbouw van zeer ondergeschikt belang zullen worden.

RUBRIEK 6. Boschhuishoudkunde.

De economische beteekenis der boschbijproducten van de Buitengewesten. H. Cohen. Tectona 12, 883—919, 1939.

Onder boschbijprodukten worden in het algemeen alle plantaardige en dierlijke voortbrengselen van de bosschen met uitzondering van hout en houtskool verstaan. Hier worden alleen de plantaardige boschbijprodukten in beschouwing genomen. Het aandeel van de boschbijprodukten in het volksinkomen wordt voor 1938 op zijn minst op een waarde van 13 miljoen gulden gesteld. In genoemd jaar was voor de Buitengewesten de waarde der uitgevoerde boschbijprodukten f 11.400.000; dat is ruim 2 keer zooveel als de waarde der uitgevoerde houtprodukten.

De verschepingen tusschen de Buitengewesten onderling en naar Java worden besproken en daarbij het plaatselijk verbruik nader toegelicht. Op den uitvoer van boschprodukten zijn verschillende fiskale heffingen gelegd en deze vormen voor de zelfbesturende landschappen een belangrijke bron van inkomsten. Een gedetailleerd beeld van den uitvoer van

boschbijprodukten naar het buitenland wordt voor de jaren 1928 t/m 1938 in eenige tabellen gegeven, waaruit blijkt, dat deze uitvoer nauw verband houdt met de wereldbehoefte eenerzijds en met de prijzen anderzijds. Voorts wordt een overzicht gegeven van de voornaamste produktiecentra en de belangrijkste afzetgebieden voor de boschnevenvoortbrengselen en de doeleinden waarvoor deze gebruikt worden. De boschprodukten worden door de inzamelaars aan Chineesche en Inlandsche opkoopters geleverd, die ze doorzenden aan de handelaren in de afscheephavens, waar ze voor verdere verscheeping gereed worden gemaakt. Ter bevordering van den uitvoer der boschbijprodukten moeten maatregelen worden getroffen, die achteruitgang der opbrengsten voorkomen, die een regelmatige produktie bevorderen en die een goede kwaliteit der geleverde goederen waarborgen. Hiervoor zullen verschillende wettelijke voorschriften noodig zijn, waartoe het boschbouwproefstation en verschillende andere instellingen de noodige onderzoekingen moeten instellen, waarna daaromtrent voorstellen kunnen worden gedaan.

Het winnen der produkten geschiedt in het wilde weg totdat er een tekort ontstaat. Dan worden maatregelen getroffen, om de winning te verbeteren door den aanplant der betreffende planten op gemakkelijk bereikbare plaatsen, waardoor een beter toezicht mogelijk wordt en betere oogstmethoden kunnen worden toegepast. Een zeer belangrijke maatregel zal de uitvaardiging van een boschordonnantie voor de Buitengewesten zijn. Hieraan wordt reeds vele jaren gewerkt, maar het blijkt zeer moeilijk, om tot overeenstemming te komen omtrent de daarbij betrokken belangen der bevolking en zulke van algemeen belang. De verbetering in de winning der boschnevenvoortbrengselen is voor de Indische samenleving van groot belang en voor den dienst van het boschwezen levert deze verbetering een uitgebreid arbeidsveld, waarvan de uitkomsten zeer geleidelijk hun invloed zullen doen gelden.